

Dr. MOJMÍR MAZÁLEK, kand. not. v Kroměříži:

K §§ 784 a 549 občanského zákoníka.

V praxi se vyskytl tento případ:

Zůstavitel zanechavší vdovu a tři děti (syna a dvě dcery, z nichž jednu nespéprávnou), pořídil v závěti tak, že za dědičku celé pozůstalosti ustanovil svéprávnou dceru.

Tato se přihlásila ze závěti k celé pozůstalosti podmíněčně, syn a vdova prohlásili, že nároků nečiní a opatrovnice nespéprávné dcery uplatnila pro ni nárok na díl povinný.

Ohledně toho byla mezi závětní dědičkou a opatrovnicí nespéprávné uzavřena dohoda na tomto podkladě:

aktiva obnášela	12.000 K
pasiva (vydání pohřební) činila	8.684 K 10 h
čistá pozůstalost byla tedy	3.315 K 90 h

Povinný díl nespéprávné dcery činil (při vdově a třech dítkách) $\frac{1}{8}$ čisté pozůstalosti, tedy 414 K 50 h. Na vyrovnání nároku na díl povinný zavázala se závětní dědička vyplatiti nespéprávné obnos 1500 K s příslušným úrokováním a zajištěním na zděděných nemovitostech.

Tuto dohodu však opatrovnícký soud ohledně nespéprávné neschválil s odůvodněním, že při výpočtu dílu povinného nelze od aktiv odpočítati výlohy pohřbu (8684 K 10 h.). Podle § 784 obč. zákona se prý mohou od pozůstalostní podstaty odečísti jen ty dluhy a jiné závady, které vázly na majetku již za života zůstavitelova. Výlohy pohřební pak má nésti ten, kdo dědictví obdrží. V důsledku toho nabyl soud přesvědčení, že ujednaná splátka 1500 K nekryje povinný díl nespéprávné.

Opatrovnice nespéprávné proti tomuto usnesení rekurovala.

V rekurse uváděla, že § 784 obč. zák. i. f. praví sice „Dluhy a jiné závady, které vázly na jmění již za života zůstavitelova, odečtou se (při výpočtu povinného dílu) od podstaty“, že však ustanovení toto nutno vykládati v souvislosti s § 549 obč. zákona, který praví, že k břemenům, vázoucím na dědictví, náleží také náklady na pohřeb, přiměřený místní zvyklosti, stavu i jmění zemřelého. Dovožovala proto stěžovatelka, že ustanovení toto, jakožto ustanovení všeobecné platí zajisté pro celou oblast práva dědičského, tedy i pro zásady platné při vyměřování dílu povinného, a že jest tedy nutno při stanovení základu pro výpočet povinného dílu odečísti od aktiv nejen pozůstalostní dluhy a břemena, ale i výlohy nemoci a pohřbu. Z takto zjištěného základu jest pak vypočísti díl povinný.

Stěžovatelka poukazovala na to, že ve stejném smyslu vykládají věc i komentáře (Sedláček, III. díl, str. 461, Ehrenzweig, Stubenrauch) a navrhla, aby usnesení opatrovníckého soudu bylo změněno a dohoda o díle povinném schválena.

Soudce I. stolice nevyřídil rekurs sám, nýbrž ho předložil k rozhodnutí krajskému soudu. V předkládací zprávě pak uvedl, že ustanovení § 784 obč. zákona jest výjimkou ze všeobecného ustanovení § 549 obč. zákona, že tato všeobecná norma (§ 549) byla zúžena normou speciální (§ 784) a že jest ostatně v daném případě judikatura kolísavá.

Rekursní soud rekursu vyhověl a usnesení I. stolice změnil tak, že se uvedená dědičká dohoda za nespéprávnou dceru nadopatrovnícky schvaluje.

Své rozhodnutí odůvodnil takto:

Podle § 784 obč. zák. mají se dluhy a jiné závady, které vázly na majetku již za zůstavitelova života, odečísti od podstaty.

Podle názoru rekurs. soudu mezi dluhy a závady nutno započítati též náklady pohřbu, zkrátka veškeré zůstavitelovy dluhy a břemena, která tíží pozůstalost i mimo vůli zůstavitele (proto též i náklady pohřbu), poněvadž ustanovení § 549 obč. zák., který praví, že k břemenům vázoucím na dědictví náleží také náklady na pohřeb přiměřený místní zvyklosti a stavu i jmění zemřelého, jest povahy všeobecné a platí pro oblast celého práva dědičského a nelze tudíž ustanovení § 784 obč. zák. vykládati restriktivně tak, že by všeobecná norma § 549 obč. zák. byla zúžena normou speciální. (Sedláček, díl III., str. 461, Ehrenzweig.)

Proto podle názoru rekursního soudu při vyměřování povinného dílu jest nutno odpočítati nejen dluhy a břemena, která svým důvodem sahají do zůstavitelova života, nýbrž i ty, které vzešly po zůstavitelově smrti a zatížily pozůstalost. (Sb. Vážný, čís. 4649).

Tomuto názoru také odpovídá to, že nárok na díl povinný jest svojí povahou pohledávka, která se vyměří částí hodnoty čisté pozůstalosti. Vzhledem k čisté pozůstalosti 3315 K 90 hal. bylo dlužno stížnosti vyhověti a rozhodnouti, jak shora uvedeno.

Dr. JOSEF VANĚČEK, zástupce notáře v Žamberku:

Poznámky k poplatkům soudně komisařským.

1. Dohoda soudního komisaře s účastníky o odměně,

2. deposite, po případě zajištění poplatků v případě, podá-li účastník stížnost na výměr poplatků.

Jelikož v poslední době vydány byly soudem rekursním konkrétně usnesení, jimiž nebyly respektovány zásady notářského řádu v bodech shora vyčtených, podává se tímto stručné vyličení a souhrn předpisů tyto otázky upravujících:

ad 1. Dohoda o odměně notáře jako soudního komisaře nesrovnává se s § 186 notářského řádu, který nařizuje soudnímu komisaři, aby zachovával nařízení platná pro soud a podle téhož předpisu nemůže notář se stranami o odměně soudně-komisařské jednat. V § 28 sazeb notářského řádu z r. 1855, kterážto část doposud platí, jest stanoveno, že soudy vyměří samy notářské poplatky se zřetelem k času, námaze a píli. V § 30 téže sazby notářského řádu z r. 1855 je stanoveno, že poplatky notářské za práce soudně-komisařské vymáhá soud podle předpisů o vymáhání poplatků soudních. V komentáři Václ. Šedivy pak výslovně je uvedeno na str. 347: „Notář nesmí s účastníky sám se dohodnouti o odměně za úkony soudního komisařství, a to ani v případech prací zvláště obtížných a rozsáhlých, neboť § 171 notářského řádu z roku 1871 při odměnách za úkony ty použití nelze, nýbrž musí zůstaviti soudu, aby v případě § 28 odměnu jemu vyměřil, v případě § 27 pak, aby nárok